

Freedom, Dignity and Morality

ספר החינוך מצוה ע' לאו דברכת השם

ומשרשי המצוה בברכת השם, לפי שמתרוקן האדם במאמר הרע ההוא מכל טובה, וכל הוד נפשו נהפך למשחית, והנה הוא נחשב כבהמות, כי באותו דבר ממש שהבדילו השם יתברך לטובה ובו נעשה אדם, והוא הדיבור שנבדל בו ממיני הבהמות, מבדיל הוא את עצמו לרעה ומוציא עצמו לגמרי מכל גדר הדעת, ונעשה כשרץ נמאס ונאלח ולמטה ממנו, ועל כן הזהירנו התורה על זה, כי האל הטוב יחפוץ בטובתנו, וכל דיבור ודיבור הגורם מניעת הטובה ממנו יבוא כנגד חפצו ברוך הוא.

ספר החינוך מצוה טז

שלא לשבור עצם מכל עצמות הפסח, שנאמר [שמות י"ב, מ"ו] ועצם לא תשברו בו.

משרשי המצוה, ליזכור ניסי מצרים, כמו שכתבנו באחרות. וגם זה גזעו מן השורש הניזכר, שאין כבוד לבני מלכים ויועצי ארץ לגרר העצמות ולשברם ככלבים, לא יאות לעשות ככה כי אם לעניי העם הרעבים. ועל כן בתחלת בואנו להיות סגולת כל העמים ממלכת כהנים ועם קדוש, ובכל שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות מעשים המראים בנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה. ומתוך המעשה והדמיון שאנחנו עושין נקבע בנפשותינו הדבר לעולם.

ספר החינוך מצוה קיא

ודיני ריחוקינו שלא לשקץ נפשנו גם כן בענייני הנגררין אחר דברים אלו המאוסות, כגון מה שאמרו זכרונם לברכה [מכות דף ט"ז ע"ב] שלא לאכול ולשתות בכלים מאוסים כגון כלי השתן והצואה וקרנא דאומנא לפי שיש בדבר שיקוף הנפש, ויתר פריטיה אלו מבוארים בפרקים האחרונים של עבודה זרה וקצת מהן בחולין.

סנהדרין דף כ"ט א

משנה. כיצד בודקים את העדים? היו מכניסין אותן לחדר, ומאיימין עליהן.... **גמרא.** היכי אמרינן להו? אמר רב יהודה: הכי אמרינן להו (משלי כ"ה) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר. אמר ליה רבא: יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף, אלא אמר רבא: אמרינן להו: (משלי כ"ה) מפץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר. אמר ליה רב אשי: יכלי למימר שב שני הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב, אלא אמר רב אשי, אמר לי נתן בר מר זוטרא: אמרינן להו **סהדי שקרי אאוגרייהו זילי**, דכתיב (מלכים א' כ"א) והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת אלהים ומלך.

ר' זרחיה הלוי, הקדמה לפירוש המאור על הרי"ף

הנפש נקראת כבוד - שמח לבי ויגל כבודי, עורה כבודי, למען יזמרך כבוד

רבינו בחיי הקדמה לבראשית

ומעלת העולם העליון הנצחי המעולה. שם תענוג צפון לצדיקים בכל תענוג גשמי לא יסולה. בה יצייר מעלת הנפש הנקראת כבוד, וענין יסודה וסודה הנפלא. נקראת כבוד כי שרשה בכסא הכבוד. ונמשלה למי שכל הארץ כבודו מלא, בה יכיר ויזכיר חסדי ה' כי נתנה בגויתנו ככסף בתוך כור ויצא מצורף ומטוהר ואחר תעלה. בה יכיר גר ארץ חרדות חוגר וימיו טפחות. בה יבחין ויבין ויכין צדה לעולם המנוחות. והשפל ימשיך כח עליון וידמה לשכלים. דמיונה כים הכולל כל הנחלים. כל חכמה נשגבה. וכל תבונה רחבה. בה נמצאים וממנה נאצלים:

מדרש רבה בראשית פרשה כב סימן ו

ר' ברכיה בשם ר' שמעון בר אמי אמר (תהלים לב) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, אשריו לאדם שהוא גבוה מפשעו ולא פשעו גבוה ממנו....

ברכות דף י"ט ב

תא שמע: גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה. ואמאי? לימא: אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' - תרגמה רב בר שבא קמיה דרב כהנא בלאו (דברים י"ז) דלא תסור. אחיכו עליה: לאו דלא תסור דאורייתא היא אמר רב כהנא: גברא רבה אמר מילתא לא תחיכו עליה, כל מילי דרבנן אסמכינהו על לאו דלא תסור, ומשום כבודו שרו רבנן.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט עמוד א

...אבל המלבין את פני חבריו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא. מר זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבריו ברבים. מנא לן - מתמר, דכתיב +בראשית ל"ח+ היא מוצאת והיא שלחה אל חמייה.

תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש - כדאמר בפ' הזהב (ב"מ דף נח: נח) כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חבריו ברבים ואומר נמי (שם נט.) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבריו ברבים מנלן מדוד ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה.) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות.

הנה כשם שהכהן הכללי שבעם ד' הוכן להורות תוקי ד' ומשפטיו, להראות בפועל תוכן של חיים קדושים וטהורים למען היות למופת לעם כולו, כן יש בכל אדם מישראל צד כהונה, מפני שבכללם המה ממלכת כהנים וגוי קדוש. התשוקה הפנימית, לקדושת החיים ולדעת התורה וללכת בדרכיה, היא גנוזה בעומק הלב הישראלי. וכבר ביארנו¹ בע"ה בתעודת מעשר שני הנאכל לבעלים, שהוא בא לעורר את יסוד הכהונה העצמית הנמזגת בנפש כל אדם מישראל. והנה הכהונה בכללה מתפשטת על דרכי החיים ועל כל מרחב הדעה הטהורה, גם היא היתה כבר מוכנת להתחלל מכחה של יון. אבל עוד יותר עמוק בלב שוכן אור הנשמה הישראלית, ששם גנוז הקשר הפנימי של האיש הישראלי, המופיע בכל עז בכלל האומה, עם האמונה העקרית בשם ד' אלהי ישראל, והרצון החזק והנערץ שלא להפרד מבית חייהם, מהאמונה בכללה. זהו העולם הפנימי